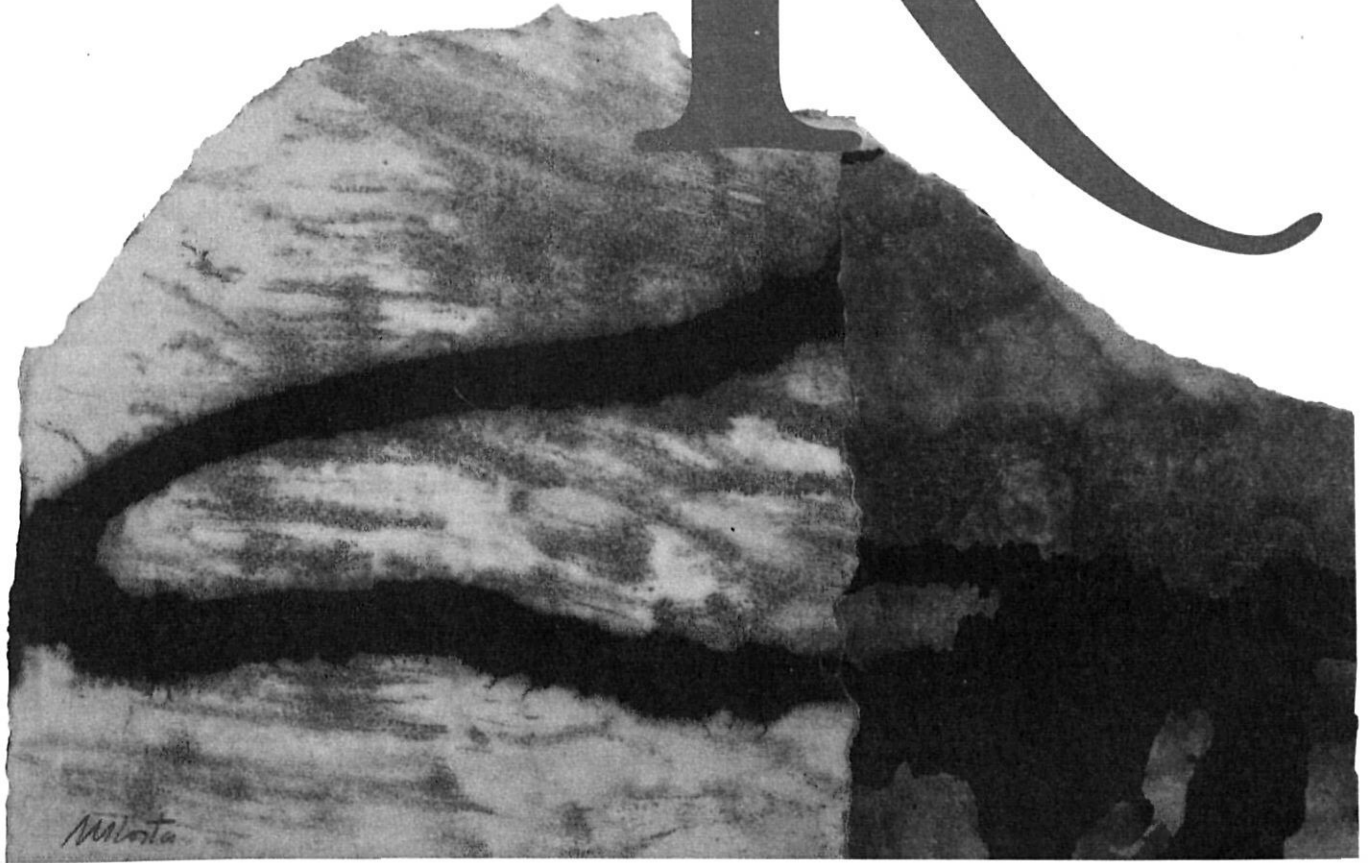

Fulls de la **R**evista

Il·lustracions de Montserrat Costa

Pròleg *inevitable*

Vicenç Pagès Jordà

Aquest text és el pròleg inèdit de la novel·la *El món d'Horaci*, de Vicenç Pagès, que serà publicada per Editorial Empúries dintre d'aquest any.

Després que el diari on treballava fes suspensió de pagaments, vaig estar un temps publicant reportatges en revistes d'informàtica i automobilisme, crítiques en suplement literaris, articles en revistes científiques i per a noies, però a l'últim vaig considerar urgent aconseguir un mínim d'estabilitat laboral. El dia que vaig enviar el currículum a l'empresa de selecció de personal que sol·licitava «un redactor tècnic amb ganes de progressar en una multinacional», n'havia tirat mitja dotzena més a la bústia de la cantonada. Em van trucar al cap d'una setmana: vaig contestar els tests psicològics de sempre i vaig tenir una actuació moderadament correcta en l'entrevista, en la qual vaig disfressar el meu escepticisme del mateix entusiasme estakhanovista de les altres vegades. Quinze dies després em va sorprendre rebre una carta en què em citava el director de publicacions de l'empresa multinacional que havia fet l'oferta de treball.

Les oficines eren a la Torre Mapfre, un dels dos gratacels bessons que es va construir en l'expansió olímpica de Barcelona, encarades al Mediterrani. Després d'uns minuts d'espera en

una sala de color beix, dret sobre una moqueta tan tova que semblava viva, em va rebre un home prim, de celles gruixudes, orelles peludes i veu una mica aspra, que es va identificar com el director de publicacions del grup empresarial. Al despatx hi tenia una taula ovalada per a reunions i un tresillo de pell amb tauleta incorporada per a entrevistes informals; a mi, potser per impressionar-me, em va fer seure davant seu, a l'altre costat de la llarga taula de caoba. Va deixar anar un petit discurs sobre la competitivitat, la productivitat i el teixit empresarial i em va confessar que era molt difícil trobar redactors competents i responsables que poguessin escriure sobre tots els àmbits relacionats amb les empreses que formaven part del grup. De cop i volta es va aturar a mitja frase, i vaig pensar que havia arribat el moment de contestar unes quantes preguntes; però només me'n va fer una: havia vist el Telenotícies Nit, el dia abans? Sense vacil·lar, vaig respondre que sí.

L'home prim es va aixecar i va somriure.

– Vols una coca-cola, noi?

– No, gràcies.

Encara no havia acabat de respondre que ell ja sortia del despatx per una porta dissimulada darrere un armari.

Vaig passejar els ulls per la taula. Al damunt hi havia un ordinador, un porta-retrats i dues cubetes metàl·liques plenes de carpetes. Vaig allargar el coll per veure la fotografia del porta-retrats. L'esposa del director de publicacions tenia certa semblança amb la Jane Fonda. A la foto no hi sortia cap fill.

L'home de les celles gruixudes va tornar amb un got llarg que semblava contenir coca-cola i una carpeta de plàstic transparent, d'on va treure el meu currículum. Les dades rellevants estaven curosament subratllades amb retolador verd. Hi va donar un cop d'ull i, llavors sí, em va fer unes quantes preguntes sobre la meua experiència professional. Després de les meves respostes, perfeccionades al llarg d'entrevistes anteriors i de la lectura atenta de llibres sobre psicologia industrial, va xarrupar la seva coca-cola i em va dir, ara sense somriure, que podia començar l'endemà mateix.

Compartia la sala amb sis empleats més. Un d'ells era el cap de secció: es deia senyor Perxes i la seva presència sorruda imposava el silenci i la immobilitat. Als altres me'ls van presentar el primer dia i vaig oblidar els seus noms a mesura que me'ls deien.

La feina era senzilla. Havia d'escriure articles de fons per a una revista interna del grup, a partir d'esquemes i esborranys que em proporcionava el senyor Perxes, i que es publicaven signats per diferents executius, tots ells analfabets funcionals, i amb una fotografia tipus carnet dels «autors» al peu. Quan li entregava els articles, el senyor Perxes me n'encarregava més. Ni em felicitava quan els lliurava de pressa, ni em renyava quan tardava més del compte; dubto que se'ls llegís. Amb l'ajuda de l'arxiu de diaris i revistes que tenia l'empresa i de les enciclopèdies que omplien les parets del despatx, havia d'escriure sobre tots els temes imaginables, sempre des d'una perspectiva superficial i acrítica. Ho havia fet altres vegades, i el sou era suficient per mantenir la meua dieta a base de fècula i llegums cuits.

La mera possibilitat que no em renovessin el contracte al cap de sis mesos em mantenia aparentment concentrat sense alçar la vista dels fulls de notes o de la pantalla de l'ordinador. Quan sucumbia a l'avorriment, després d'hores de tecler en silenci, m'entretenia inspeccionant els calaixos de l'escriptori i el disc dur de l'ordinador. Em preguntava qui havia ocupat aquell lloc abans que jo. En pocs minuts em cansava d'imaginar-me'l, i retornava als articles sobre la història de l'Europa medieval, la vida de les papallones, l'homeopatia, la política exterior del Japó... Del grup empresarial on treballava només sabia que estenia els tentacles en un nombre elevadíssim de sectors econòmics, i que la seu central estava situada al sud dels Estats Units.

L'oficina era al pis disset de la Torre Mapfre. Des del racó on estava assegut no podia veure el mar, però em relaxava saber que només m'havia d'aixecar i caminar uns metres fins a les vitrines per descansar els ulls a l'horitzó. S'hi veïen iots i barcos de càrrega que anaven i venien del port, i algun veler perdut entre onades llunyanes.

Quan plegàvem mirava de no compartir l'ascensor amb cap company de feina, perquè trobava la situació massa violenta després de no haver parlat amb ningú durant tota la jornada. Només em relacionava amb el senyor Perxes i, com que cap altre empleat em dirigia la paraula, els dies se succeïen en perfecta autosuficiència. Em sabia greu sobretot no haver establert contacte amb una noia de mirada líquida que estava sempre mig amagada darrere el seu ordinador, al costat d'una enorme planta de plàstic.

Tres setmanes després que jo comencés a treballar-hi, a mig matí, el senyor Perxes va agafar la seva jaqueta grisa, va dir «Tinc una reunió» i se'n va anar. Al cap d'un moment una noia grassa i pigallada seia a la meua taula preguntant-me on havia treballat abans, on vivia i si estava casat.

De mica en mica, durant les absències del senyor Perxes, vaig anar coneixent (és un dir) la gent amb qui compartia la sala, tot i que no vaig saber mai amb exactitud quina feina tenien. La noia de mirada líquida es deia Lídia i no obria mai la boca si no era per emetre badalls discretíssims. L'altra noia, més sociable però també menys atractiva, solia treballar amb els pits còmodament recolzats a la taula i rebia el malnom de la Grassa. La resta dels empleats eren tres homes que semblaven tan atrets per la Lídia com la Grassa semblava atreta per ells, tot i que ni ells ni ella eren correspostos. Aquestes atraccions alternatives, si més no en presència del senyor Perxes, o sigui la major part del temps, es

limitaven a mirades més o menys enceses o menyspreadores, segons el destinatari; quan arribava l'hora de plegar, jo continuava ignorant si aquelles relacions, per dir-ne d'alguna manera, tenien continuïtat a l'ascensor. Tampoc sabia si els altres empleats es trobaven abans o després de la jornada per fer el cafè o si estimaven tant la soledat com jo aparentava. Vaig observar que de tant en tant la Lídia mirava cap a la meua taula, però quan jo li somreia es concentrava novament en la seva pantalla.

Un dia vaig perdre un disquet d'ordinador que tenia guardat en un calaix. La meua experiència anterior en casos similars em va fer sospitar que el trobaria darrere el calaix de baix, a l'interior de la taula. Vaig treure el calaix i, efectivament, el disquet era al darrere. Però també hi havia una sorpresa: el carnet d'una biblioteca, arrugat i esgrogueït, del qual només es distingia l'adreça del soci.

Quan el senyor Perxes va tornar a posar-se l'americana i a dir «Tinc una reunió», vaig dirigir-me a la taula de la Grassa, que s'estava netejant les ulleres amb la faldilla escocesa.

– ¿Què se n'ha fet, del meu predecessor?

– De qui?

– Del que feia la meua feina abans que jo.

La Grassa va arronsar les espatlles i se'n va anar a seure a la taula d'un empleat baixet i galtaplè.

Durant les meves passejades pel disc dur de l'ordinador, havia entrat a tots els arxius excepte en un directori d'accés restringit anomenat Lícia. Cada vegada que hi volia accedir apareixia a la pantalla el missatge «Enter password» i vuit guionets parpellejant a sota. Vaig calcular quant de temps tardaria a introduir totes les contrasenyes possibles, o sigui, totes les variants de vuit o menys caràcters de l'abecedari: milers d'anys. D'alguna manera esperava que aquell directori respongués a les meves preguntes sobre el meu antecessor –a qui vaig començar a anomenar també amb el nom en clau Lícia–, però l'exigència de contrasenya era una muralla on rebotaven totes les meves temptatives. No sabia si el directori era gaire extens, ni quants arxius tenia, ni tan sols si els podia copiar en disquets. Si no era capaç de trobar la contrasenya, comptava demanar ajuda a la doctora Carla Romans, una filòloga aficionada a l'enigmística amb qui m'uneix certa amistat.

Jo continuava sense parlar amb ningú, ni tan sols amb la Grassa, que havia deixat de mostrar interès per mi. Per més que teclegés totes les paraules de vuit o menys lletres que se m'acudien per entrar al directori, incloent-hi «Lícia», «Perxes»,

«Lídia» i tots els objectes que veia des del meu lloc: «papers», «radiador», «tissors», «jaqueta», «botó», «ulleres»... no obtenia cap resultat. Ho havia intentat amb totes les paraules que m'havien vingut al cap: «Mombasa», «Shelley», «popurri», «Pepsi», «escarola», «Roncalli», «calamars», «Macondo», «ciclamen», «azzurro», «Suzuki», «Sorolla», «ramoneur», «peduncle»... Tot havia estat en va.

Un matí, abans de lliurar un text sobre filosofia anglesa del set-cents al senyor Perxes, vaig tornar a provar d'entrar al directori restringit. «Enter password». Un cop més em vaig quedar mirant aquest missatge una estona, intentant recordar paraules que no hagués teclejat abans. De sobte se'm va acudir.

No podia ser tan fàcil. Vaig teclejar la paraula «password» i la pantalla es va emplenar de punts lluminosos. De seguida hi va aparèixer un altre missatge: «Correcte. Saps quin és el password?» Bé, no estava tot fet, però si més no anava en la bona direcció. Vaig estar teclejant paraules com un autòmata durant mitja hora, però no va servir de res. Amb tot, estava content. Intuïa que tard o d'hora se m'acudiria la solució.

Les mirades obliqües que m'adreçava la Lídia em feien sospitar que potser ella em podria informar sobre el directori d'accés restringit o sobre el seu autor, però les temptatives que vaig fer per acostar-m'hi abans, després o durant la feina no van donar resultat. Ras i curt: la noia em defugia. Quan el senyor Perxes se n'anava, els altres tres empleats de sexe masculí, junts o per separat, ja l'empipaven prou. Un dia la vaig abordar al carrer després de seguir-la i li vaig demanar amablement informació sobre la tal «Lícia», tot fent-li notar la similitud entre el seu nom de fonts i el del directori. Els ulls de Lídia em van retornar un reflex que no vaig saber interpretar: tant podia estar a punt de bufetejar-me com d'arrencar a córrer. Li vaig explicar que no aconseguia entrar en els arxius que havia creat el meu antecessor i li vaig demanar, amb tota l'educació de què vaig ser capaç, si em podia facilitar alguna pista sobre la contrasenya. No, no sabia res, i s'estimava més que deixés d'anar-li al darrere. Davant el to de súplica desesperada amb què m'ho va dir, no m'hi vaig poder negar. Va ser aquell to, però, el que em va animar a continuar buscant resposta a les meves preguntes en altres llocs.

La doctora Carla Romans viu en un sobreàtic de Sarrià, meitat terrassa i meitat biblioteca, amb un petit raconet ocupat per la cuina i el lavabo, i una habitació diminuta. Té trenta-pocs anys i sol dur texans i camises balderes. L'única concessió a la

cosmètica que li conec és el costum de dur els llavis persistentment pintats d'un vermell Bordeus. Asseguts al sofà del saló-biblioteca, li vaig explicar el meu problema. La Carla es va quedar pensant un moment i em va fer-li repetir la pregunta que em formulava la màquina. Després em va mirar i va emetre una mena d'esbufec pedantesc.

– Estàs fet un efraïmita.

La doctora Romans està especialitzada en llengües semítiques i en l'hermenèutica de textos sagrats i li agrada impressionar les seves amistats amb referències bíbliques. Quan es va adonar que no li pensava fer el favor de demanar-li que m'expliqués la història dels efraïmites es va aixecar, va anar fins a una lleixa del saló i va agafar un llibre petit i gruixut. Quan va seure al sofà vaig veure que era *El pèndol de Foucault*, d'Umberto Eco.

– Escolta, Carla, no vull cap novel·la, sinó que em diguis algun truc criptogràfic, si és que en saps.

Ella fullejava el llibre sense escoltar-me.

– A més –vaig afegir–, l'Eco com a semiòtic té un passament, però com a novel·lista és un desastre...

Jo repetia el que havia sentit dir a una xicota mig filòsofa amb qui havia trencat feia poc.

– Ja ho he trobat –em va interrompre, amb el dit aturat en un paràgraf del llibre–. S'assembla a la pregunta que formula Abulafia a Casaubon: «Tens la paraula clau?» La resposta correcta és «no».

L'endemà vaig ser el primer a arribar a la feina. Em vaig precipitar sobre el teclat, hi vaig introduir la paraula «password» i quan l'ordinador em va preguntar si sabia la contrasenya, vaig teclejar: «No». La pantalla va continuar impassible.

Durant els dies següents vaig estar molt deprimat. Em limitava a fer la meva feina, sense provar més passwords, i vaig augmentar molt la productivitat. Malgrat això, o potser per això mateix, el senyor Perxes em va anunciar per escrit que l'empresa no em renovaria el contracte. Em quedaven quinze dies.

Un matí, a la taula de la Lídia hi vaig trobar una altra noia, activa i desmerida, i l'endemà també, i l'altre... No hi va haver presentacions. Va passar una setmana fins que el senyor Perxes va agafar la jaqueta i va dir «Tinc una reunió». Em va sorprendre que ningú no s'assegués a la taula de la noia nova. O no la trobaven prou digna de la seva atenció, o bé feien veure que no hi era, o que sempre hi havia estat. Vaig anar a trobar la Grassa i li vaig preguntar:

– Què se n'ha fet, de la Lídia?

– De qui?

Potser sí que era millor que no em renovessin el contracte. Sentia una necessitat imperiosa, gairebé física, d'accedir al directori Lídia. Hi pensava dia i nit, però amb les meves provatures a la babalà tenia escasses possibilitats d'aconseguir-ho. Allò era un jeroglífic per resoldre, no una qüestió de sort. Uns dies abans de plegar, mentre era a casa rentant els plats, se'm va acudir una paraula que encara no havia provat. Era tan simple que no podia fallar.

«Saps quin és el password?» «Sí» La pantalla es va tornar a emplenar de punts i es va formar una sola paraula, «Tecleja-la», amb els guions parpellejant a sota. No vaig intentar-ho perquè sabia que la solució no podia ser fruit de l'atzar. Al vespre vaig tornar a casa de la Carla.

– Què és això dels efraïmites?

– Vols un bourbon?

– Vinga.

Ella se'n va servir un de doble i em va fer un resum del Llibre dels Jutges, que deu ser un dels més avorrits de la Bíblia. La Carla explicava batalles i combats, i jo la deixava dir sense interrompre-la. De tant en tant es referia als efraïmites, que lluitaven amb altres tribus, però no jo veia enlloc cap relació amb la contrasenya que em feia falta, i més aviat tendia a endormiscar-me. A l'últim la Carla va alçar una mica el volum, com si em volgués alertar del que estava a punt de dir. Vaig parar l'orella. Segons vaig entendre, uns segles abans de Crist el bàndol d'Efraïm havia apallissat els ammonites, però als galaadites els va molestar que els efraïmites no els haguessin cridat, perquè sembla que també es morien de ganes de lluitar contra els ammonites. Tot i que eren parents, de resultes d'aquesta disputa efraïmites i galaadites van lluitar entre ells prop del riu Jordà. Els galaadites van prendre els guals del riu, i a tothom que els volia travessar li feien dir una paraula en la llengua de Galaad. Si el desconegut la pronunciava a la manera galaadita, passava; si la deia amb accent, volia dir que era efraïmita i el degollaven. Segons el Llibre dels Jutges, en aquella batalla hi van morir 42.000 efraïmites.

– I quin era el password?

– Depèn de les traduccions: Shibolet, Xibolet, Sibbòlet...

Vaig passar la resta de la tarda a casa seva, fent veure que l'escoltava mentre ella s'anava servint bourbons i m'explicava la gestació de la supremacia de l'arameu sobre les altres llengües semítiques a l'època bíblica. Quan el discurs va derivar cap a la propagació evangèlica a través dels viatges dels apòstols, es va mostrar molt intrigada per la relació entre els noms de Lídia i Lícia. Em va dir que li ballava pel cap que estaven relacionats, però no aconseguia recordar de quina manera.

– Són veïnes –vaig dir jo.

– Veïnes?

– Sí: són dues regions costaneres de l'Àsia Menor. Ho he trobat en una enciclopèdia de la feina.

– Això ja ho sé, home. Quan dic que tenen alguna relació, em refereixo al Nou Testament.

– Ah... Doncs així, l'únic que sé del cert és que Lícia sembla el pseudònim d'una dona.

– Jo no diria tant. No recordes que a les novel·les de John Le Carré el cap dels serveis secrets soviètics és un home que es diu Karla?

L'endemà vaig teclejar a l'ordinador de la feina totes les variacions que se'm van acudir de la contrasenya dels efraïmites: Trivolet, Sygollod, Dsiyalep, Xibòlet... Quan hi vaig introduir la paraula «zidgolep», la pantalla va prendre la configuració corresponent a l'entrada en un nou directori, i davant meu es va desplegar per primer cop la llista dels trenta-tres arxius d'accés restringit. Segons tots els indicis, davant meu hi tenia els capítols d'una novel·la o de les memòries de «Lícia».

La meva feina s'ha limitat a ordenar tan bé com he sabut els arxius, que han acabat formant capítols, generalment disposats de manera cronològica. Per a la lectura del llibre no són imprescindibles les meves notes a peu de pàgina, que tenen la pretensió de fer més llegible el text.

Vicenç Pagès Jordà